

MƏN ÖZÜM

TƏRCÜMƏ EDƏNİ:
Rafiq YUSİFOĞLU

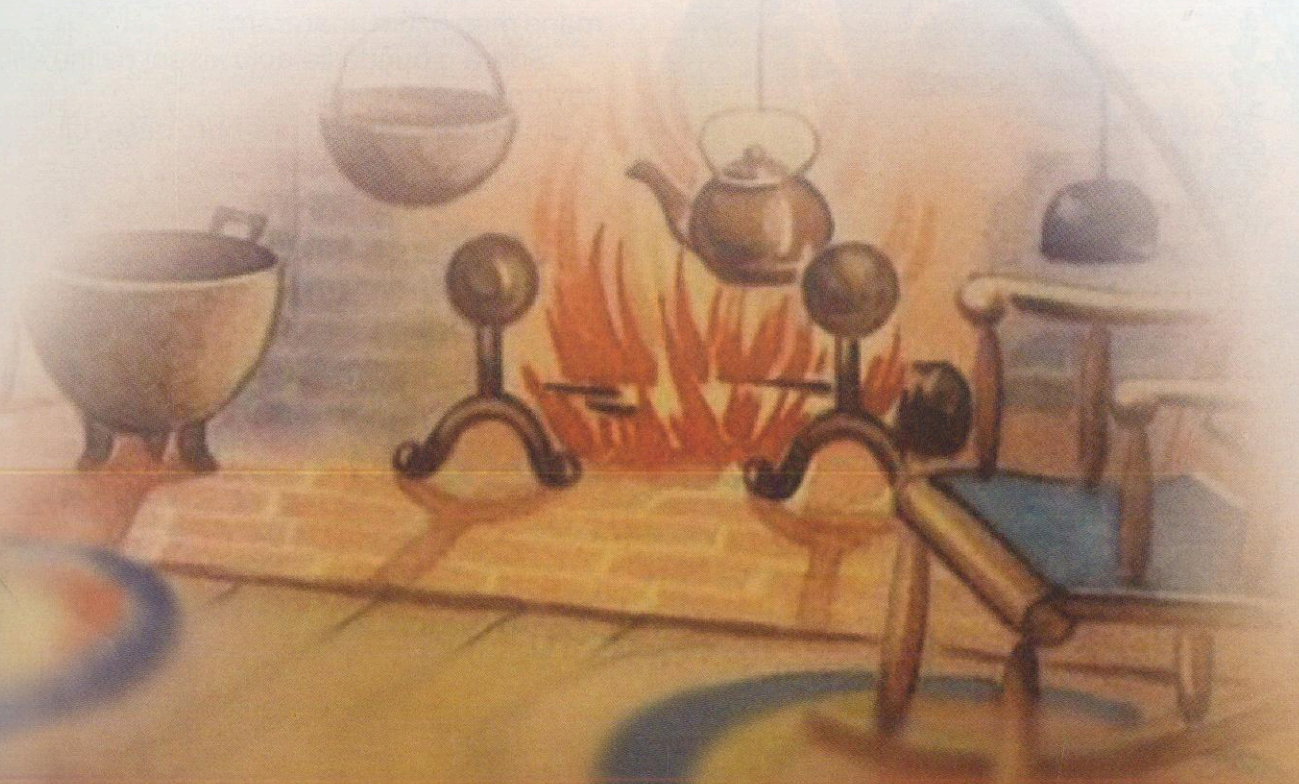
BƏDİİ TƏRTİBAT:
İlqar MEHDİYEV

Kübra ƏKBƏROVA

MƏN ÖZÜM

(Nağillər)

ISSN-0207-4710
GÖYƏRÇİN

№ 5-6 (719-720)

Redaksiyanın ünvanı:
Bakı- AZ1073,
Mətbuat prospekti,
529- cu məhəllə,
Telefon: 539 08 53

Çapa imzalanıb: 14.04.23
Sifariş: 874
Tiraj: 500
Kağız formatı: 60\90\118
Çap vərəqi: 2,5
Hesab-nəşr vərəqi: 3,93

«Göyərçin»in kitabxanası
Bakı - 2023

SÜNBÜLCÜK

(Ukrayna nağılı)

Krut və Vert adlı iki siçan və qırmızıpipik bir xoruz var idi. Siçanların ora-bura qaçmaqdan, sümsünməkdən başqa əllərindən bir iş gəlmirdi. Qırmızıpipik xoruz isə səhər tezdan banlayıb hamını yuxudan oyadar, sonra isə həyəət-bacada işləməyə başlayardı.

Bir dəfə xoruz həyətdə eşələnəndə gözlərinə gözəl, qəşəng bir buğda sünbülü sataşdı. O, sevincək siçan balalarını çağırırdı:

-Krut, Vert, bir gəlin görün mən nə tapmışam!

Siçanlar qaça-qaça gəldilər. Sünbülə baxıb dedilər:

-Bunun qılçıqlarını döyüb təmizləmək, dənini çıxarmaq lazımdır.

-Kim bu işi görə bilər? – Xoruz soruşdu.

-Mən yox, -Krut civildədi.

-Mən də bacarmaram, -Vert qışqırdı.

Xoruz dedi:

-Yaxşı, bu işi mən özüm görəərəm.

Sonra o, işləməyə, buğdaları qılçıqdan ayırmağa başladı. Siçanlar isə ona baxa-baxa oynamağa başladılar.

Xoruz öz işini görüb qurtardı. Özündən razı halda banlayıb dedi:

-Ey, siçanlar, yaxına gəlin. Görün nə qədər buğda təmizləmişəm!

Siçanlar qaçıb gəldilər, buğdaya baxıb dedilər:

-Hə, indi bunları aparıb dəyirməyə döyülmək lazımdır.

-Bəs bu işi hansınız görə bilərsiniz?

-Mən yox, -Krut qışqırdı.

-Mən də yox, -Vert qışqırdı.

-Yaxşı, -Xoruz dedi. – Buğdanı dəyirməyə mən özüm apararam.

Sonra o buğda ilə dolu kisəni belinə alıb, dəyirməyə sarı getdi.

Siçanlar isə bu vaxt ora-bura qaçır, bir-

birinin üstündən tullanır, əylənirdilər.

Xoruz dəni üydüb, bir kisə unla həyətdə qayıtdı və siçanları çağırırdı:

-Krut, bura gəl! Vert, bura gəl! Görün nə qədər un gətirmişəm?

Siçanlar sevinə-sevinə qaçıb gəldilər. Una baxıb dedilər:

-Çox sağ ol, ay qırmızıpipik! Sənə əhsən! İndi bu undan xəmir yoğurub kökə bişirmək lazımdır.

Xoruz soruşdu:

-Yaxşı, kim xəmir yoğuracaq, kim kökə bişirəcək?

Siçanlar bir-birinə baxıb dedilər:

-Mən yox!

-Mən də yox!

Xoruz bir az fikirləşdi və dedi:

-Hə, bu işi də özüm görməliyəm.

Xoruz su gətirib xəmir yoğurdu. Odun daşırıb, sobanı yandırdı. Soba isinən kimi xəmiri onun üstünə qoydu...

Siçanlar isə həmin vaxt sobanın o yanına, bu yanına qaçır, atılıb-düşürdülər.

Nəhayət, kökələr bişdi. Xoruz onları dimdiyi ilə götürüb stolun üstünə qoydu. Həç siçanları çağırmağa ehtiyac da qalmadı. Onlar tez qaçıb gəldilər.

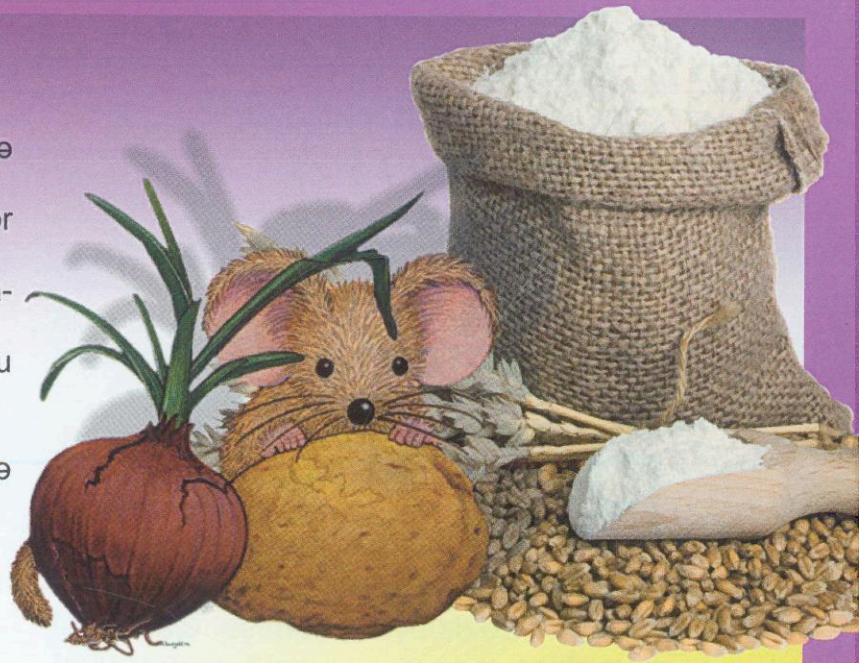
-Oy, acından ölürem! –Krut dilləndi.

-Mən də bərk acmışam! – Vert ağzının suyu axa-axa kökələrə baxdı.

Siçanlar stolun dövrəsində əyləşib yemək istəyəndə xoruz quqquldadı:

-Quqquluqu! Bir dayanın, tələsməyin! Deyin görüm sünbülü kim tapdı?

-Sən tapdın! – siçanlar ikisi də birdən dilləndi.

-Kim sünbülü döyüb dəni samandan ayırdı?

-Sən! – Siçanlar dedilər.

-Kim buğdanı üyütmək üçün dəyirməyə apardı?

-Sən...

-Kim dəni üydüb onu evə gətirdi?

-Sən...

Kim su daşırıb xəmir yoğuru, kim odun gətirib sobanı yandırdı, kim kökələri bişirdi?

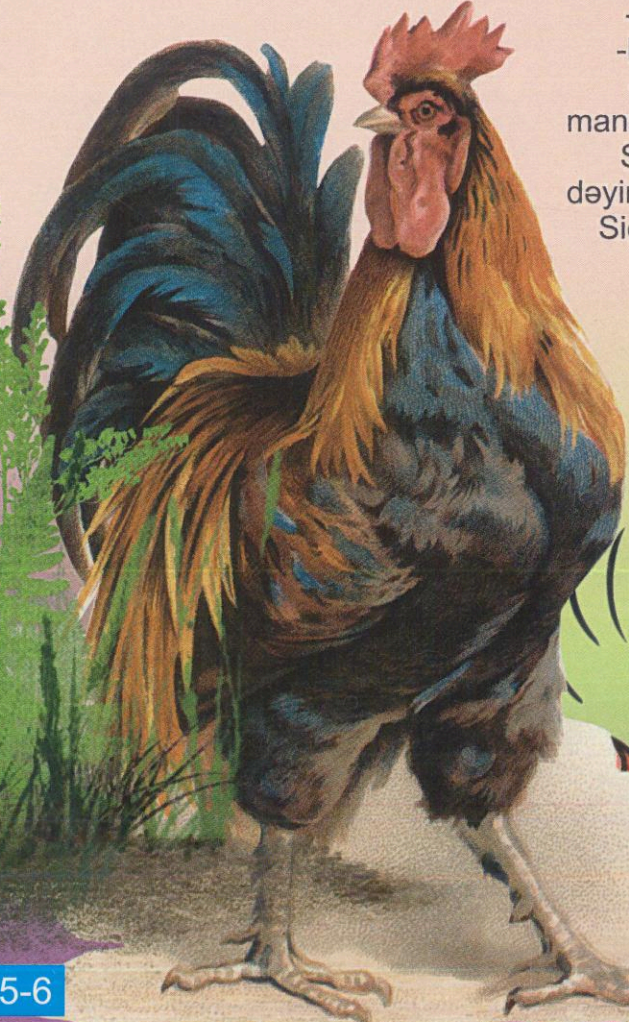
Siçanlar yaltaqlandılar:

-Sən! Sən! Hamısını sən elədin!

Xoruz tükələrini qabartdı:

-Bəs siz nə iş gördünüz?

Siçanlar deməyə söz tapmadılar. Onlar sakitcə çıxıb gətdilər, xoruz isə dimdiyinin ucuyla da olsa onlara qalın demədi. Ona görə ki, bu cür tənbellər kökə yeməyə layiq deyillər...

QAR QIZ VƏ TÜLKÜ

(Rus xalq nağılı)

Biri var idi, biri yox idi, bir qoca kişi və bir qoca nənə var idi. Onlar balaca nəvələri ilə yaşayırdılar. Qız bəmbəyaz olduğundan nənə ilə baba onu əzizləyər, həmişə Qar qız deyirdilər.

Bir dəfə bu qızın yaşıdları meşəyə mer-meyvə yığmağa gedirdilər. Onlar baba ilə nənənin yanına gəlib xahiş elədilər ki, icazə verin Qar qız da bizimlə meyvə yığmağa getsin.

Baba ilə nəvə əvvəlcə razılaşmadılar. Sonra nəvələrinin kədərləndiyini görüb, onun da rəfiqələri ilə getməsinə icazə verdilər.

Uşaqlar sevinə-sevinə, mahnı oxuya-oxuya meşəyə getdilər. Onlar meyvə yığmağa başladılar, bu kolun yanından o kolun yanına, o kolun yanından bu kolun yanına qaçdılar. Başları meyvə yığmağa necə qarışdısa, bir də gördülər ki, Qar qız yanlarında yoxdur. Onlar səsləri ilə bir qışqıraraq Qar qızı çağırdılar. Ancaq qızcığaz onların səsinə eşitmədi. Qaranlıq düşdüyünü görən uşaqlar qorxdular və istər-istəməz kəndə sarı getdilər.

Qar qız meşədə meyvə toplaya-toplaya o qədər getdi ki, axırda yoldaşlarından ayrı düşdü, yolu azdı. Qaranlıq düşəndə yolu azdığını dərk eləyən qızcığazın meşədə özünü qorumaq üçün münasib bir ağaca çıxmaqdan başqa çarəsi qalmadı. Budağın üstündə özünə yer eləyən

uşaq acı-acı ağlamağa başladı:

*Mən azmışam meşədə,
Bir kimsəsiz guşədə.
Qəlbimə qorxu salır
Kiçik qaraltı, kol da.
Babamın gözü yolda,
Nənəmin gözü yolda.
Harda qaldı dostlarım,
Əllərim dönüb buza.
Üşüyürəm yamanca,
Kömək edin Qar qıza!*

Qızcığazın səsinə eşidən bir ayı ağacın dibinə gəlib soruşdu:

-Qar qız, sən niyə ağlayırsan?
-Ayıcan, necə ağlamayım? Dostlarım məni azdırıb, özləri çıxıb gediblər.
-Narahat olma, ağacdan düş, mən səni babanın, nənənin yanına aparım.
-Yox, mən qorxuram. Qorxuram ki, ağacdan düşən kimi məni yeyəsən.
Ayı çıxıb getdi. Qar qız yenə ağlamağa başladı.

*Mən meşədə azmışam,
Əllərim dönüb buza.
Üşüyürəm yamanca,
Kömək edin Qar qıza.*

Qızın səsinə eşidən kimi bir canavar gəldi və soruşdu ki, ay qız, niyə ağlayırsan?

Qız dedi:
-Necə ağlamayım, dostlarım məni

meşədə tək qoyub gediblər. Babamla nənəmin gözü yolda qalıb...

-Ay qız, düş aşağı, mən səni evinizə aparım.

-Yox, düşə bilmərəm. Sən məni yeyərsən.

Canavar da çıxıb getdi. Qız yenə ağlamağa başladı:

*Mən meşədə azmışam,
Əllərim dönüb buza.
Üşüyürəm yamanca,
Kömək edin Qar qıza.*

Tülkü qızcığazın səsinə eşidib yaxına gəldi və soruşdu:

-Ay qız, niyə ağlayırsan?
-Necə ağlamayım? Meşədə azmışam. Dostlarım məni atıb gediblər. Nənəmlə babamın gözləri yolda qalıb.

Tülkünün qıza rəhmi gəldi və dedi:

-Qorxma, düş aşağı, mən səni evinizə apararam.

Qız ağacdan düşüb tülkünün belinə mindi. Tülkü qaça-qaça qızı kəndə apardı. Quyruğu ilə qızın yaşadığı evin qapısını döydü. İçəridən səs gəldi:

-Kimdi qapını döyən?!

-Mənəm, Tülkü. Meşədə azan nəvə-nizi tapıb gətirmişəm.

Baba ilə nənə çox sevindilər. Qucaqlayıb nəvələrini öpdülər. Tülkünün qabağına süd, kəsmik, yumurta qoydular. Tülkü isə yemədi. Xahiş elədi ki, ona toyuq versinlər.

Baba ilə nənə tülküyə bir ağ, kök toyuq bağışladılar. Tülkü toyuğu dişinə alıb sevin-sevinə meşəyə qaçdı.

OH-HOHO

(Macar nağılı)

Bir kasıb kişinin gözünün ağrı-qarası kiçik bir oğlu var idi. Onlar o qədər kasıb idilər ki, ac-yalavac yaşayırdılar.

Oğlan böyüyüb yaşa dolanda, həyatı anlayanda atasına dedi:

-Atacan, mən dünyanı gəzib dolaşmaq, özümə iş tapmaq istəyirəm.

-Ay oğul, sən hələ balacasan, işləyən vaxtın deyil, - ata narahatlıqla söylədi.

-Eybi yoxdu, atacan, nə qədər bacarsam, o qədər də qazanaram.

Ata çar-naçar razılaşmalı oldu:

-Nə deyirəm, ay oğul, sənə yaxşı yol!

Anası əlinə keçəndən bişirib oğlunun çantasına doldurdu. Oğlan valideynləri ilə vidalaşib yola düzəldi.

Oğlan az getdi, üz getdi, dərə-təpə düz getdi, axırda bir bulağın yanına gəlib çıxdı. Bulağın yanında əyləşib, çantasını açdı, içindəki kökəni çıxarıb yarisini yedi, yarisini isə ehtiyat saxladı. Bulağın suyundan içəndə hiss elədi ki, acdı. Ah çəkib mənasını özü də bilmədiyi bu sözləri dedi:

-Oh-Hoho!

Oğlan bu sözü söyləyən kimi bulağın içindən uzun saqqalı, balaca bir adam çıxıb dedi:

-Ay oğul, sən məni çağırdın, de görüm nə istəyirsən?

Oğlan təəccübləndi:

-Yox, atacan, mən səni çağırırdım. Heç ağılıma da gəlməzdi ki, bulağın içində adam yaşayır.

Saqqallı adam hirsələndi:

-Necə yəni məni çağırma mısən? Sən mənim adıma çəkdi, Oh-Hoho dedin!

-Yox, həqiqətən, mən heç kəsi çağırmadım. Ac olduğum üçün elə səs çıxardım.

-Yaxşı, de görüm kimsən, hardan gəlib hara gedirsən?

-Mən özümə iş axtarıram.

-Doğrudur, mənə işçi lazım deyil, ancaq istəsən mənimlə gedə bilərsən. Ancaq bəri başdan xəbərdar eləyirəm ki, sənə gördüyün işlər üçün zəhmət haqqı ödəməyəcəm. Ancaq qismətinə nə çıxsa, o sənindir.

Oğlan çar-naçar razılaşdı. Onlar birlikdə meşənin dərinliyinə getdilər. Uzaqdan bir ev göründü.

Saqqallı kişi söylədi:

-Bax, mən bu evdə yaşayıram. Çəkinmə, içeri keç.

Onları gözəl bir qız qarşıladı. Uzunsaqqal oğlanı qızın yanında qoyandan sonra özü çıxıb getdi.

Qız böyük bir qazanın içini su ilə doldurub, altında ocaq yandırdı. Oğlana əmr etdi ki,

qaynayan suyun içinə girsin. Oğlan qazanın içində xeyli qalandan sonra onu soyuq su ilə yuyundurdu. Bu yeniyetmə çiməndən sonra yüz dəfə əvvəlkindən gözəl oldu. Qız ondan soruşdu:

-De görüm, nə öyrəndin?

-Onu öyrəndim ki, bir dəfə başımı döndərsəm, at nalına çevriləcəyəm.

Qız oğlanı yenidən qaynar qazana saldı, yenidən onu soyuq su ilə yaxaladı və sonra soruşdu:

-De görüm bəs indi nə öyrəndin?

-Onu öyrəndim ki, birçə dəfə başımı çevirməklə nala vurulan mıxlara çevrilə bilərəm.

Qız oğlanı ümüncü dəfə əvvəlki kimi çiməndirəndən sonra yenə soruşdu:

-De görüm, bəs indi nə öyrəndin?

-Onu öyrəndim ki, başımı yana döndərən kimi göyərçinə çevrilə bilərəm.

Qız dedi:

-Ay oğlan, sabahdan sənə xidmət müddətin başa çatır. Məni diqqətlə dinlə. Sabah atan gəlib nə öyrəndiyini soruşanda de ki, başımı tərpetməklə nala, mıxa, göyərçinə çevrilə bilərəm. Bundan sonra nə soruşsa, heç nə demə. Sabah atan sənə dalınca gələndə mənim atan sənə göyərçinə döndərən göyərçinlərin arasına buraxacaq. Deyəcək ki, oğlunu bu quşların arasından seçə bilsən, onu özünə aparacaq, seçə bilməsən, o, ömrü boyu göyərçin olaraq qalacaq. Sən atanın ayaqlarının arasındakı dəni yeyərsən ki, o səni tanısin. Qalan məsələləri gizlicə atana başa salacam.

Oğlan qıza təşəkkürünü bildirdi.

Səhəri gün Oh-Hoho evə qayıtdı. Oğlandan nə soruşdusa, qızın öyrətdiyi kimi cavab verdi. Sehbaz onu göyərçinə çevirdi. Oğlanın atası gələndə dedi ki, quşların arasından öz oğlunu seçə bilsən, o yenidən adama çevriləcək.

Sehbazın qızının gizli köməyi ilə ata göyərçin cildinə girmiş oğlunu tanıdı. Gənc yenidən yarlı-yaraşlıq bir insana çevrildi.

Ata sevənə-sevənə oğlunu da götürüb evə qayıdanda öz-özünə düşündü ki, ilahi, mən ac oğlumu necə doyduracağam. Ürəkləri oxumağı bacaran gənc dedi:

-Atacan, narahat olma. İndi mən başımı döndərən gözəl bir itə çevriləcəm. Yolda dörd varlı insan sənə rast gəlib soruşanda ki, hara gedirsən, cavab ver ki, itimi yarmarkaya aparıb satmaq istəyirəm. Onlar sənə çoxlu pul verəcəklər. Sən məni sat, ancaq boynumdakı zənciri satma, onu cibində gizlə.

Oğlu necə demişdisə, atası elə də elədi. Varlı adamlar çoxlu pul verib iti aldılar. Ata xəbərdar elədi ki, bax, iti buraxmayın, yoxsa qaçıb gedəcək, bir də qayıtmayacaq. Varlılar isə ona qulaq asmadılar. İti açıb onu dovşanın dalınca buraxdılar... İt qaçdı, qaçdı, sonra adama çevrilib atasının yanına qayıtdı. Varlılar oğlanı görüb ondan dovşanın da-lınca qaçan gözəl bir iti görüb-görmədiyini soruşdular. Oğlan isə dedi ki, xeyir, mən heç bir it görməmişəm...

Ata-oğul birlikdə yarmarkaya getdilər. Oğul dedi:

-Ata, indi mən gözəl bir ata çevriləcəm. Məni almaq istəyənlər qiymət soruşanda de ki, bu atı iki sandıq qızıla satıram. Ancaq cilovumu satma, ha!

Oğlanın atası belə də elədi. Ancaq at alanlar ısrarla cilovu da istədilər. Onların mübahisəsi bu şəhərdə yaşayan, indi isə yarmarkada gəzən Oh-Hohonu şübhələndirdi. O, məsələnin nə yerdə olduğunu anlayıb bərk hirsələndi. At satan kişinin yanına gəlib ısrarla dedi:

-Mən bu atı hansı qiymətə desən alıram, ancaq cilovu da satmalısən.

Kişi sözündən dönmədi:

Yox, mən atı satıram, cilovı yox!

Oh-Hoho lap çox pul verib atı da, cilovu da aldı. Mehtərə at saxlayana bərk-bərk tapşırı ki, at susayanda ona ot, acanda isə su versin!

Şəhərdə Oh-Hohonun sehrlı atı haqqında gəzən söz-söhbət kralın və onun oğlunun qulağına çatdı. Onlar Oh-Hohodan müvəqqəti istifadə üçün həmin atı istədilər. Sehrbaz yox deyə bilmədi. Ancaq tapşırı ki, at susayanda ona su verməsinlər.

Şahzadə atı minib dəryaya girdi. At üzməyə başladı, su içmək istədi, ancaq cilovu çəkib buna imkan vermədilər. Nəhayət, o biri sahile keçdilər. Çaldılar, oynadılar. Nəhayət, kralın oğlu öz nişanlısını da tərkinə alıb, həmin göllə öz evlərinə qayıtmağa qərar verdi. Gəlin kral oğlunun atı su içməyə qoymadığını görüb onu məzəmmət elədi:

-Sən necə də ürəksiz adam imişsən. Ciyəri yanan biçərə atı bir damcı su içməyə belə qoymursan!

Kral oğlu gəlinin onu tərək edəcəyindən qorxduğu üçün ata imkan verdi ki, su içsin. At ikicə qurtum su içən kimi, qızıl balığa çevrildi. Oh-Oho bunu gördü. Başını döndərüb göyərçinə çevrildi. Uçub dəryanın üstünə çatanda isə yenidən başını döndərüb balınaya çevrildi. Dəryaya baş vurub qızıl balığı udmaq istədi. Qızıl balıq özünü sudan sahile tulladı və o dəqiqə bir göyərçinə çevrilib uçmağa başladı. Bunu görən balına da sahile tullanıb qırğıya çevrildi və göyərçinin dalınca uçdu. Onlar uçdular, başqa bir ölkəyə gəlib çıxdılar. Bu ölkə kralının qızı pəncərədən baxanda gördü ki, bir qırğı göyərçini qovur. Qırğı caynağı ilə göyərçini tutmaq istəyəndə qız pəncərəni açıb biçərə quşu içəri buraxdı. Göyərçin qızın çiyinə qondu. Onun ürəyi tir-tir əsirdi. Birdən quş başını döndərüb əvvəlkindən də gözəl bir oğlana çevrildi. Qıza dedi:

-De görüm, mən sənə xoşuna gəlirəmmi?

-Əlbəttə, səni görəndə ürəyim sevgidən tir-tir əsir...

-Onda mənə dinlə! İndi mən üzüyə çevriləcəm. Sən tez mənə götürüb barmağına taxarsan. Bir azdan bura bir bənna gələcək. O, kralın əmri ilə gözəl bir imarət tikəcəkdir. Atan ondan gördüyü işin müqabilində nə istədiyini soruşanda bənna deyəcəkdir.

-Kral sağ olsun, mənə ayrı heç nə lazım deyil. Təkcə qızının barmağındakı üzüyü istəyirəm.

Hər şey oğlanın dediyi kimi oldu. Qız üzüyü çıxarıb yerə atanda o, çevrilib bir qab dən oldu. Bənna bir xoruza çevrilib onu dənəmək istəyəndə, bir buğda sıçrayıb divardakı portretlərin arxasında görünməz oldu. Xoruz onun dalınca tullanıb dedi:

-Ay yaramaz, indi səni yeyəcəm!

Elə bu zaman portretin arxasından bir cəngavər çıxdı. O, bir göz qırpımında əlindəki qılıncla xoruzun boynunu vurdu... Bununla da cadugər Oh-Ohonun axırı çatdı.

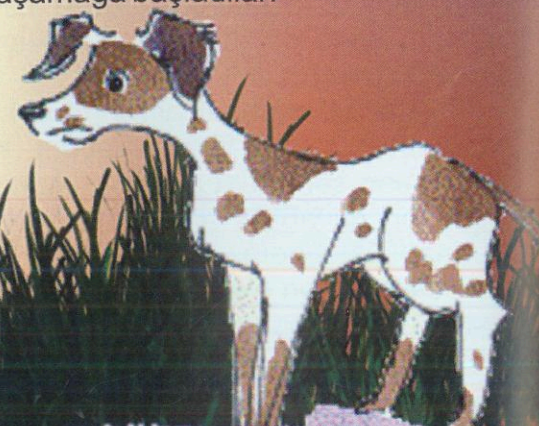
Qalib cəngavər kral qızının qarşısında baş əyib soruşdu:

-Ey gözəl qız, mənə həyat yoldaşım olmağa razısanmı?

Qız nazlıca-nazlıca dedi. Atam icazə versə, etirazım yoxdu...

Kral qızına və cəngavərə xeyir-dua verdi.

Oğlan kralın icazəsi ilə kasıb ata-anasını da saraya gətirdi. Gözəl bir toy şənliyi oldu. Onlar xoşbəxt yaşamağa başladılar.

KİMİN ƏLİ DAHA GÖZƏLDİR

(Hind xalq nağılı)

Camna çayının sahilində üç tanınmış xanım əyləşmişdi. Onlar əllərini suda yaxalayır, sonra bir-birlərinə göstərib öyünürdülər:

-Bax, mənim əllərim necə qəşəngdir.

-Mənim əllərim həm qəşəng, həm də incədir.

-Hələ bir mənim əllərimə baxın! Onlar hamının, hamının əlindən qəşəng, hamının əlindən incə və zərifdir.

Elə bu vaxt yol ilə bir qoca qadın gedirdi. O, ac idi. Ona görə xahiş elədi ki, qadınlar ona yemək üçün bir şey versinlər.

Qadınlar isə ac-yalavac insana yemək üçün bir şey vermək əvəzinə soruşdular:

-Bax gör bizim hansımızın əlləri daha qəşəngdir?

Qarı dedi:

-Acından ölürəm, danışmağa taqətim də qalmayıb. Əvvəlcə bir şey yeyim, sonra sizin sualınıza cavab verərəm.

Bir az kənarda, çayın sahilində kasıb bir kəndli qadın əyləşmişdi. Onun sifətinin də, əllərinin də dərisi daim gün altında qalmaqdan qapqara qaralmışdı.

Qarı bu qadına yanaşdı salama verdi və sonra dedi:

-Acından ölürəm. Bəlkə sizdə yeməyə bir şey ola?

-Yaxına gəl. Anacan! Məndə bir az yemək var. Gəl, yarısını sənə verim.

Acından taqəti olmayan qarı yemək yeyəndən sonra dirçəldi və kəndli qadına öz dərin təşəkkürünü bildirdi. Sonra onun əlindən tutub sahiləki tanınmış, özlərindən razı xanımların yanına apardı və onlara üzünü tutub belə söylədi:

-İndi mən sizə kimin əllərinin daha qəşəng olmağını söyləyəm. Bax, bu kasıb, dərisi qapqara kəndli qadının əlləri min dəfə sizin yupyumşaq, zərif, bəmbəyaz əllərinizdən daha qəşəngdir. Ona görə ki, bu əllər zəhmətkeş, eyni zamanda səxavətlidir.

Qadınlar qarının doğru sözünü eşitdikdən sonra utandıqlarından qıpqırmızı qızardılar, xəcalət çəkdilər.

QARDAŞLAR

(Koreya nağılı)

Qədim zamanlarda bir kişi öz xanımı ilə kənddə yaşayırdı. Onların iki oğlu var idi. İllər keçdi, uşaqlar böyüdü, valideynlər isə qocalmağa başladı. Böyük oğlun adı Çan Mo idi. Onun iyirmi yaşı tamam olanda valideynlərin məsləhəti ilə evləndi.

Qayda belə idi ki, böyük qardaş evləndən sonra ayrılıb təzə evə köçməli idi. Ancaq o, belə eləmədi, valideynlərinin yanında qaldı ki, qoca vaxtlarında onlara kömək əlini uzada bilsin.

Vaxt keçdi, kiçik qardaşın da evlənmək vaxtı çatdı. Bu qardaşın adı isə Çan Su idi. O, evləndən sonra kəndin o biri başında özünə ev tikdi. İşlər o qədər də asan deyildi. Torpağa baxmaq çətin idi. Digər tərəfdən kotan, öküz almaq üçün pul lazım idi. Pulu isə hardan alası idi. Uşaqları doğulanda onun işi daha da çətinləşdi. Ancaq yaxşı ki, Çan Su əməksevər idi, O, hamıdan əvvəl tarlaya gedər, işləyər, hamıdan gec evə qayıdardı.

Bir sözlə, kiçik qardaşın işləri çox çətin idi. Elə böyük qardaş da rahat yaşaya bilmirdi. Bir tərəfdən öz ailəsinin, uşaqlarının qayğısına qalmalı, digər tərəfdən valideynlərinin qulluğunda durmalı idi.

Qardaşlar bir-birindən uzaqda yaşasalar da, onlar çox mehriban idilər. Bir dəfə payız vaxtı böyük qardaş Çan Mo öz düyü ehtiyatına baxdı və düşündü:

-O qədər də çox məhsulum yoxdur. On kisə düyüm qalıb.

Kiçik qardaşın vəziyyəti də təxminən belə idi. Ona kömək eləmək lazım idi. Ancaq qardaş fikirləşdi ki, necə eləsin ki, qürurlu kiçik qardaş bunu hiss eləməsin.

Bir gün qaranlıq düşəndə Çan Mo bir kisə taxıl götürüb kiçik qardaşın evinə getdi. Yolda onun qarşısına bir adam çıxdı. Qaranlıqda onu tanıya bilmədi.

Çan Mo düyü kisəsini qardaşının evinə qoyandan sonra evə qayıtdı.

O qərara gəldi ki, kiçik qardaşı üçün bir kisə də əlavə düyü aparsın. Evə qayıdanda Çan Mo gözlərinə inanmadı. Onun anbarındakı kisələrin sayı yenə də on idi. Qardaş təəccübləndi. Bir kisə götürüb yenə kiçik qardaşın evinə getdi.

O geri qayıdanda yenə qaranlıqda kiminləsə rastlaşdı, ancaq yenə həmin adamın kimliyini bilmədi.

Çan Mo evə qayıtdı. Yenə həmin hadisə təkrarlandı.

Möcüzə idi. Kisələrin sayı yenə də on idi. Böyük qardaş çaşıb qalmışdı.

-Bu necə ola bilər axı?

O, yenə bir kisə düyü götürüb tanış cığırla yenə kəndin o biri başına getdi. Elə bu zaman ay çıxdı. Cığırı işıqlandırdı. O, rahatca yoluna davam elədi.

Çan Mo qardaşının evinə çatar-çatmaz yenə çiyində bir kisə ona sarı gələn adam gördü. Həmin insan yaxınlaşanda Çan Mo Ay işığının altında öz kiçik qardaşını tanıdı.

-Sən gecənin bu vaxtı hara gedirsən? - Çan Mo soruşdu.

-Bəs sən hara gedirsən?

Qardaşların ikisi də məsələnin nə yerdə olduğunu anladılar. Sən demə, Çan Su da böyük qardaşına kömək məqsədilə öz topladığı məhsulu gizlicə gətirib onun anbarına qoyubmuş. Gecə onlar düyü kisələrini bir-birilərinə xəbərsiz aparırmışlar.

Elə buna görə də Çan Mo nə qədər düyü kisəsi aparsa da, onların sayı azalmırmış.

Qardaşlar gülərək qucaqlaşdılar, onların çiyinlərindəki yük nə qədər ağır olsa da, ikisinin də qəlbində bir rahatlıq var idi. Qardaş sevgisi, qardaş dostluğu idi bu yüngüllüyü, bu rahatlığı yaradan.

MƏN ÖZÜM

(Şotland nağılı)

Biri var idi, biri yox idi, Persi adlı bir oğlan var idi. Bütün oğlanlar və qızlar kimi o da vaxtında yatağına girmək və yatmaq istəmirdi.

Persi anası ilə birlikdə çox-çox illər bundan qabaq mavi daşlardan tikilmiş kiçik bir komada yaşayırdı. Bu koma İngiltərə ilə Şotlandiyanın arasındakı bir sahədə idi. Baxmayaraq ki, onlar kasıb idilər, qaranlıq düşəndə yanan torfun və şamın işığı komaya xüsusi yaraşlıq verir, oranı sehrlı bir məkana - rahatlıq diyarına çevirirdi...

Persi sobanın yanında isinə-isinə anasının danışdığı qədim, sehrlı nağılları dinləməyi, ya da ocağın şöləsindən yaranan qəribə kölgələrə baxa-baxa xəyallara dalmağı çox sevərdi.

Bütün bunlardan sonra anası ona deyərdi:

-Persi, artıq yatmaq vaxtıdır.

Persiyə isə elə gəlirdi ki, yatmaq hələ çox tezdir. Ancaq taxta çarpayıya uzanan kimi mürgüləyər, dərin yuxuya gedərdi.

Oğlunun yatmaq istəmədiyini görə ana hirsələnib, oğlunu közərən ocağın yanında tək qoyub şamı götürdü və yatmağa getdi. Getməzdən əvvəl oğluna dedi:

-Yaxşı, nə qədər istəyirsən ocağın yanında otur. Ancaq unutma ki, mən gedən kimi qoca küpəgirən qarı ananın sözüne baxmadığına görə səni aparacaq.

"Mən heç kimdən, heç nədən qorxmuram" deyən tərs uşaq ocağın yanında oturub qızınmağına davam elədi.

Qədim zamanlarda hamı yatandan sonra hər bir fermer həyatını təmizləyən, evə girib orada yır-yığış eləyən balaca bir varlıq yaşayırdı. Persinin anası da bu gözəgörünməz varlığa gördüyü işin əvəzi olaraq bir qab süd qoyar, tezdən yuxudan duranda kuzəni boş görərdi. Kim o gözəgörünməz varlıq üçün süd qoymasaydı, tezdən durub evini tör-töküntülü görərdi.

Əvvəlcə Persi anasının sözüne baxmayıb yatmağa getmədiyi üçün özündən çox razı qaldı. Elə ki, ocaq öləyib söndü, hər yana qaranlıq çökdü. Oğlan durub yatmağa getmək istəyəndə qulağına qəribə səslər gəldi və həmin balaca varlıq hoppanıb, Persinin qarşısında yerə düşdü. Persi də qorxdı, elə onun bu vaxta qədər yatmadığını görə sehrlı qonaq da... Persi ondan soruşdu:

-Sənin adın nədir?

-Mən Özüməm! - Kiçik varlıq dilləndi. - Bəs sənin adın nədi?

Persi belə qərara gəldi ki, bu kiçik varlığı aldatsın, onunla zarafat eləsin.

-Mənim də adım Mən özüməmdi!

Balaca varlıq kənara sıçrayıb dilləndi:

-Mən Özüm, qaç məni tut!

Persi ilə gələn balaca qonaq ocağın öləyən işığının qarşısında oynamağa başladılar. Balaca qonaq çox cəld idi. Pişik kimi asanca burdan ora, ordan bura tullanırdı. Persi heyətlə bu balaca varlığa baxırdı.

Elə ki, ocaq tamamilə söndü, Persi maşa ilə onu qurdaladı. Bir sönməyən köz sıçrayıb balaca qonağın ayağının üstünə düşdü. Yazıq balaca ağrıdan elə qışqırdı ki, səsinə Küpəgirən qarı eşitdi və soruşdu:

-De görüm kim səni incitdi, xətrinə dəydi? İndi mən gəlib onun dərslərini verəcəm.

Persi bərk qorxdı. Qaçıb taxta çarpayısına uzandı və yorğanı başına çəkdi.

Balaca qonaq ufuldaya-ufuldaya Küpəgirən qarının sualına cavab verdi:

-Mən Özüm!

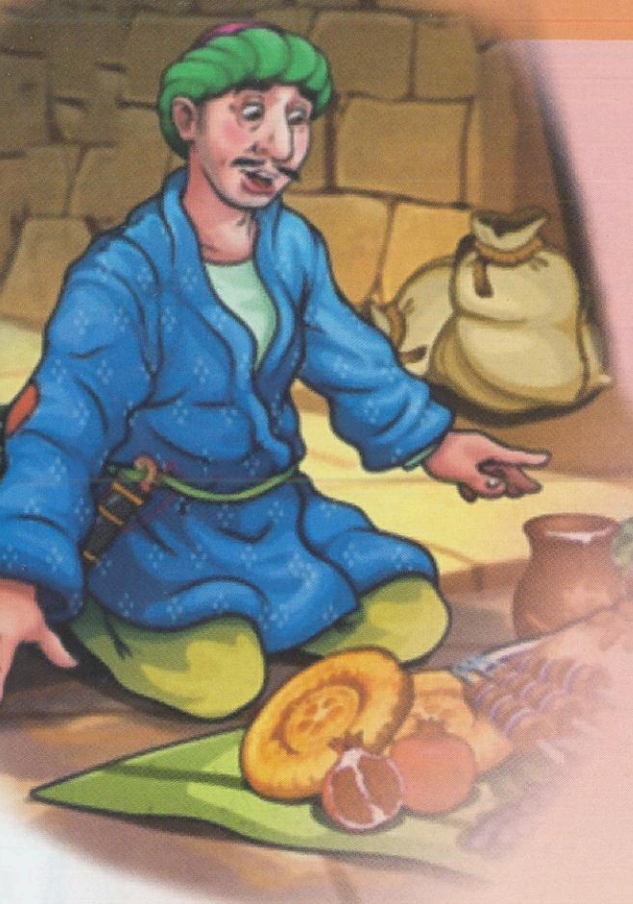
-Onda niyə qışqırıb məni yuxudan oyatdın?

-Küpəgirən qarı bərk hirsələnədi.

Hündürdən borunun içi ilə qorxunc caynaqları olan bir əl uzandı və balaca qonağı çəkib öz yanına qaldırdı.

Səhər Persinin anası yuxudan oyandı. Axşamdan doldurub qoyduğu kuzəni elə öz yerində gördü. Onun içi dolu idi. O gündən sonra bir də o balaca, xeyrixah qonaq Persiylə gəlmədi, onların evində yır-yığış eləmədi. Ailə öz gözəgörünməz köməkçisini itirdi. Ancaq nə yaxşı ki, o gündən sonra Persiyə "dur yat" deməyə ehtiyac qalmadı...

PİS İŞTAH

Əfqan nağılı

Kasıb bir şeyxin evinə qonaq gəlir. Yemək vaxtı çatanda ev sahibi gedib dörd kökə gətirir və oğlanın qarşısına qoyur. Özü gedir ki, nəse yenə başqa bir şey tapıb gətirsin. Şeyx əlində çörək geri qayıdanda görür ki, qonaq dörd kökənin dördünü də yeyib. Əlindəki çörəyi süfrənin üstünə qoyub, daxmasına qayıdır ki, yenə kökə gətirsin. Geri dönəndə görür ki, çörəkdən bir tikə də qalmayıb. Bir söz demədən yenə gətirdiyi dörd kökəni süfrəyə qoyub, çörək gətirməyə gedir. O, geri qayıdınca üzülür qonaq o biri kökələri də yeyir. Bu münvalla şeyx on dəfə komasına gedib-gəlməli olur. Səyyah onun evindəki bütün ehtiyat kökələri və çörəyi yeyib qurtarır.

Axır ki, şeyx qarınqulu səyyahdan soruşur:

-Ay oğlan, Allahın nəzərləri üstündən

əskik olmasın. De görüm səfərin hansı tərəfədir?

Səyyah gedəcəyi kəndin və qonağı olacağı hörmətli adamın adını söyləyir.

Şeyx soruşur:

-De görüm məqsədin nədi? Nə üçün o kəndə və o hörmətli cənabın yanına gedirsən?

-Mən eşitmişəm ki, yanına getdiyim adam çox tanınmış bir loğmandır. Gedirəm ki, mənə müalicə eləsin.

Şeyx təəccüblə üzündə heç bir xəstəlik əlaməti olmayan oğlandan soruşur:

-Sənin xəstəliyən nədir? Nə üçün həkimin yanına gedirsən?

-Mənim iştahım çox pisdir, doyunca yeyə bilmirəm. Gedirəm ki, həkim mənə iştah artıran dərman versin.

Şeyx mənalı-mənalı gülümsünüb deyir:

-Allah işlərini avand eləsin! Sənə uğurlar diləyirəm. Ancaq səndən acizənə bir xahişim var.

-Nə xahiş, cənab?

-Xahiş eləyirəm ki, müalicə olunandan sonra bu yolla geri qayıtma, ayrı yolla evinə dön!

SƏRÇƏ VƏ TOYUQ

Əfqan nağılı

Bir dəfə necə oldusa, sərçə ilə toyuq söhbət eləyə bildilər. Sərçə daş hasarın üstünə qonmuşdu, toyuq isə hasarın içində eşələnirdi.

Sərçə ona baxıb dedi:

-Ay yazıq, sən hasarın içində yaşamaqdan, ora-bura eşələnəkdən bezmirsənmi? O boyda qanadların var, niyə uçmağı öyrənmirsən?

Söz toyuğun xətrinə dəydi:

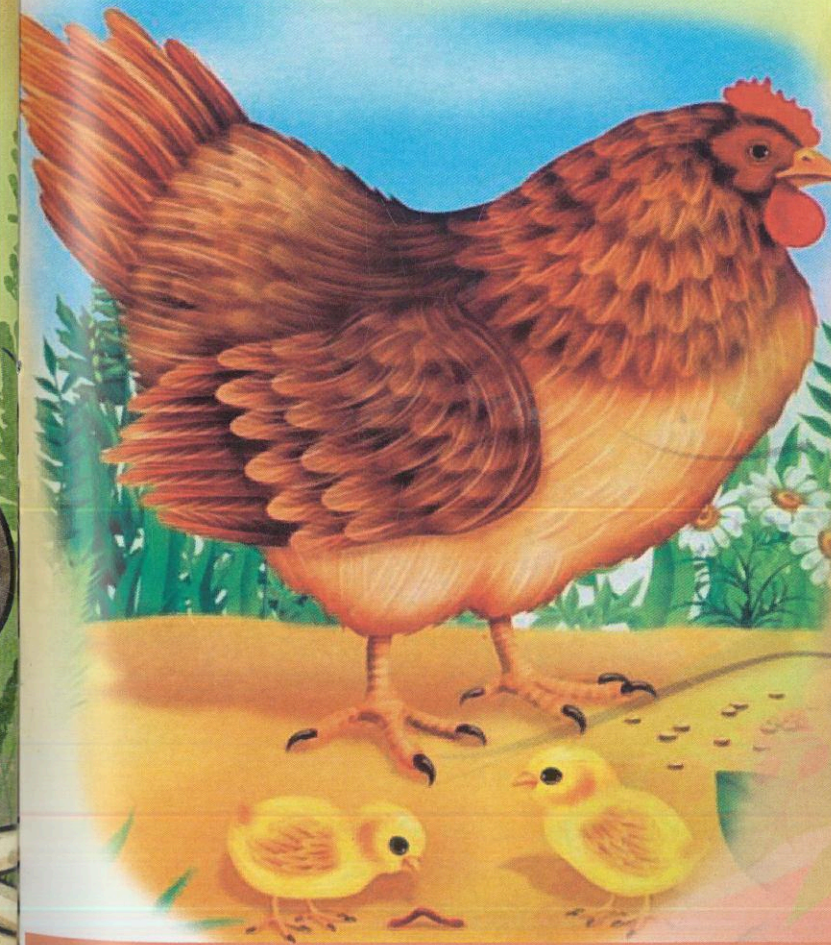
-Yox, mən uçmağı bacarıram. - Sonra o, qanadlarını çırpıb uçdu və sərçənin yanına qondu. Sonra sərçəyə dedi:

-Ora-bura tullanmaq, uçmaq səni bezdirmir? Gəl sən də rahatca bizimlə hində yaşa. Sahibimiz dən səpəndə sən də rahatca dənlə. Düzdür, səni kəsib ətindən şorba da bişirə bilirlər. Ancaq bu həmişə olmur ki, cəmi-cümlətən bircə dəfə...

Elə bu zaman güclü külək əsdi. Toyuq özünü yuxarıda saxlaya bilməyib, yenə hasarın içinə düşdü.

Sərçə dedi:

-Düzdür, sən məndən böyüksən, güclüsən. Ancaq həyatın mənasını yalnız yeməkdə görürsən. Mən isə ancaq qanadlarıma güvənirəm və istədiyim yerə uça bilmək azadlığını heç nəyə dəyişmərəm.

İNŞAATÇI QOB

(İrland nağılı)

Sizə inşaatçı Qob haqqında qədim bir nağıl danışmaq istəyirəm. Onu bütün İrlandiyada hamı tanıyır və hörmət edirdi. Qobun həyat yoldaşı da çox ağıllı bir qadın idi.

Bir dəfə Qob Fransaya saray tikməyə gedəndə öz yeniyetmə oğlunu da özü ilə apardı. Bir isti yay günü idi. Onların ikisi də yol getməkdən yorulub əldən düşmüşdülər. Bu cür uzaq səfərə alışmayan oğlan daha çox yorulmuşdu.

Günorta, günün qızmar vaxtında onlar Kruax Qorm adlı uca bir dağın ətəyinə çatdılar. Ata dedi:

- Oğul, bu uca dağın o biri üzünə aşıb keçmək üçün öz qoca atana kömək elə!

Uşaq təəccüblə atasına baxıb dedi:

- Ata, heç düşünürsən nə danışdığını? Mən heç özüm yeriye bilmirəm, səni o dağın başına necə qaldırım?

- Neyləmək olar, onda evə qayıdaq! - Qob oğluna dedi.

Beləliklə, onlar evlərinə qayıtdılar.

Səhəri gün ata oğlunu yenə səslədi:

- Gəl yarımçıq qalan yolumuza davam eləyək. Yəqin ki, Allah özü bizə kömək eləyər.

Onlar yola düşdülər. Hava dünənkindən də isti idi. Onlar Kruax Qorm dağına çatanda getməyə heç taqətləri də qalmamışdı. Dəhşətli dərəcədə yorulmuşdular. Ata dedi:

- Ağıllı balam, kömək elə mənə, o dağın zirvəsinə qalxaq.

Oğlan dedi:

- Ay kişi, nə danışsın? Deyəsən lap aqlını itirmisən. Mən heç özüm yeriye bilmirəm, sən boyda kişini necə dağa qaldırım?

Ata yenə sakit səslə dedi:

- Onda geri qayıdaq.

Onlar yenə suyu süzülmiş halda evə qayıtdılar.

Axşam yorğun uşaq yatağına uzanıb yatmaq istəyəndə anası ondan soruşdu:

- İki gündür ki, hər səhər atanla səfər adı ilə evdən çıxır, axşam geri qayıdırınız. Bunun səbəbi nədir?

- Ana, - oğlan dedi. - Mənə elə gəlir ki, ağılı-huşu yerində deyil. Hər

gün Kruax Qorm dağının ətəyinə çatanda yorğun, gücsüz uşağa deyir ki, mənə qucağına alıb, dağın o biri tərəfinə apar.

Bunu eşidən ana söylədi:

- Oy, mənim balam, böyük dünyanı görmək üçün sən hələ çox şey öyrənməlisən. Sabah həmin dağın ətəyinə çatanda atana ya "Meşə ququ quşları", ya "Tənha adanın kraliçası", ya da "Möcüzələr diyarının şahzadəsi" nağılını danışsın.

Növbəti gün dağın ətəyinə çatanda oğlan qoca atasına dedi:

- Ata, İrlandiya kralının üç oğlu haqqında nağılı heç olmasa birçə dəfə dinləmişəm?

- Bir dəfə nədi, mən o nağılı dəfələrlə dinləmişəm.

- Onda bir dəfə də dinlə, - deyib, uşaq həmin nağılı danışmağa başladı. Bu uzun, maraqlı nağıl qurtaranda qoca başını qaldırıb gördü ki, uca Kuruax Qorm dağı arxada qalıb. O, təbəssümlə oğluna dedi:

- Oğlum, sən öz ananın balasısan. Bu gün çox asanlıqla ikimizi də dağın bu üzündən o biri üzünə apara bildin...

Bəli, mənim əziz oxucularım, dünyanın qədim, möcüzəli nağılları insanı dünyanın ən uca dağlarının başına belə qaldırmağa qadirdir...

MÜNDƏRİCAT

SÜNBÜLCÜK	4-5
QAR QIZ VƏ TÜLKÜ	6-7
OH-HOHO.....	8-10
KİMİN ƏLİ DAHA GÖZƏLDİR.....	11
QARDAŞLAR.....	1.2-13
MƏN ÖZÜM.....	14-15
PİS İŞTAH.....	16
SƏRÇƏ VƏ TOYUQ.....	17
İNŞAATÇI QOB.....	18-19

